

JOSEF HALTRICH

Sächsische Volksmärchen *Basme populare săsești*

Volumul I

În românește de Laura Mihăileasa

Ilustrații de Eduard Ilie

Inhalt

<i>Sächsische Volksmärchen aus Siebenbürgen</i>	4
Die beiden Goldkinder	14
Die drei Rotbärte	24
Der gerechte Lohn	30
Die Schwanenfrau	44
Der seltsame Vogel.....	54
Das Hirsekorn.....	66
Goldhaar	72
Unser Herrgott und der Kirchenvater	84
Der Wunderbaum	86
Der starke Hans	98
Die beiden Mädchen und die Hexe	112
Die Geschenke der Schönen.....	120
Die versteckte Königstochter	126
Lügenwette.....	136
Die törichte Liese	140

Cuprins

<i>Basmе populare săsești din Transilvania.....</i>	<i>5</i>
Copiii cu părul de aur	15
Bărbile Roșii	25
După faptă, și răsplată	31
Lebăda fermecată.....	45
Pasărea măiastră	55
Bobul de mei	67
Plete-de-Aur	73
Bunul Dumnezeu și paracliserul	85
Copacul fermecat	87
Hans cel puternic	99
Cele două fete și vrăjitoarea	113
Darul zânelor	121
Prințesa ascunsă.....	127
La întrecere cu minciuni	137
Liza cea neghioabă.....	141

Die beiden Goldkinder

Vor vielen, vielen Jahren geschah es einmal, daß zwei Mägde im Feld nicht weit von der Landstraße arbeiteten; die eine rupfte Hanf, die andere schnitt Korn; sie sprachen aber miteinander von mancherlei und waren lustig und guter Dinge. Nur einmal kam auf einem stattlichen Roß der junge König herangeritten. Die Mägde ließen von ihrer Arbeit, standen und staunten. Als der König ganz nahe war, grüßte er die Jungfern freundlich, und da rief die jüngere gleich der ältern: „Wenn mich der König zum Weibe nähme, würde ich ihn und seinen ganzen Hof mit meinem Hanf bekleiden!“ – „Und ich“, sagte die ältere, „würde, wenn er mich zu seiner Köchin machte, ihn und sein ganzes Haus mit meinem Korn ernähren!“

Diese Reden hatte der hohe Herrscher gehört, und da sie ihm wohl gefielen, schickte er am folgenden Tage nach den beiden Mägden und wählte sich die jüngere zu seiner Gemahlin, die ältere aber machte er zu seiner Oberköchin und gab ihr die Aufsicht über alle Bäcker und Köche des Reiches. Anfangs fühlten sich beide Mägde sehr glücklich, bald aber erwachte in der älteren der gelbe Neid: sie wäre selbst gerne in der Stelle ihrer jungem Freundin gewesen. Darum erdachte sie bei sich einen Plan, wie sie dieselbe verderben sollte. Sie stellte sich gegen die junge Königin sehr untertänig und treu, und diese in ihrem arglosen Herzen liebte sie wie zuvor, als sie noch Gespielinnen waren. Nun kam aber die Zeit, daß die junge Königin gebären sollte; die Köchin hatte unter gutem Vorwande alle Leute aus der Nähe entfernt; die Königin gebar zwei wunderliebliche Kinder, einen Knaben und ein Mädchen mit goldenen Haaren. Die arge Köchin nahm nun diese schnell, ohne daß es die kranke Königin merken konnte, eilte mit ihnen in den Hof und begrub sie in den Mist, lief dann wieder hinein und legte ein Hündchen und ein Kätzchen an die Stelle der Kinder und setzte sich neben das Bett.

Copiii cu părul de aur

Demult, tare demult, două fete lucrau pe câmp, nu departe de un drum de țară; una culegea cânepă, iar cealaltă tăia porumbul. În acest timp, sporovăiau de zor vrute și nevrute, erau vesele și glumețe. Deodată, pe lângă ele trecu tânărul rege, călare pe un armăsar falnic. Fetele, oprindu-se din lucru, îl priviră cu uimire. Regele se apropie și le salută prietenos, iar ele ziseră pe rând:

— Dacă mă va lua de nevastă, îi voi împodobi toți curtenii cu haine făcute din cânepa mea! spuse cea mai tânără.

— Iar eu, dacă mă va pune bucătăreasă la castel, voi îndestula întreaga curte cu porumbul meu! se laudă cealaltă.

Spusele lor fiindu-i pe plac, puternicul rege trimise a doua zi după cele două fete, o luă pe cea mai tânără de soție, iar pe cealaltă o puse mai mare peste întreaga bucătărie și-i dădu în grijă toți brutarii și bucătarii regatului. O vreme, cele două fete fură foarte fericite, dar, în curând, pe cea mai în vârstă o cuprinse neagra invidie: tare și-ar fi dorit să se afle ea în locul prietenei sale mai tinere! Născoci deci un plan ca să scape de ea. Se arătă foarte supusă și credincioasă tinerei regine, iar aceasta, cu inima ei curată și fără să bănuiască nimic, continuă să o îndrăgească la fel ca pe vremea când erau prietene.

Sosi însă ceasul în care tinerei reginei îi veni sorocul să nască. Bucătăreasa, prefăcându-se că vrea să-i facă bine, îndepărtă pe toată lumea din preajma ei. Regina născu doi copii minunați, un băiețel și o fetiță, cu părul de aur. Bucătăreasa cea rea îi luă de îndată, înainte ca regina slăbită să bage de seamă, îi duse degrabă în curtea castelului și îi îngropă acolo, după care se întoarse, puse în locul celor doi copii un cățeluș și o pisicuță și se așeză lângă patul reginei.

Bald darauf bat die Königin ihre Freundin, sie möchte ihr die Kinder zeigen. Da fing diese an zu jammern und zu klagen: „O Gott, wünsche dir das nicht; es ist ein großes Unglück geschehen.“ Damit stand sie auf und lief wehklagend hinaus und erzählte es den Hofleuten, und diese erzählten es weiter, und bald kam es an den König. Als dieser hörte, daß sein Weib einen Hund und eine Katze geboren hätte, ward er sehr zornig und ließ gleich die beiden Tiere ersäufen und sein Weib lebendig begraben. Nicht lange darnach heiratete er die Köchin. Aus dem Mist aber, worin die beiden Kinder begraben worden, wuchsen zwei goldne Tannenbäumchen hervor, so schön, daß es eine Lust war, sie anzuschauen, und der König besonders hatte große Freude daran. Doch der Königin pochte immer das Herz, wenn sie die Bäumchen sah, und am Ende konnte sie ihren Anblick nicht mehr ertragen; sie stellte sich daher krank und sprach zum König: sie könne nicht eher genesen, bis sie nicht auf Brettern ruhe, die aus den beiden Tannenbäumchen gemacht worden. So leid es dem König um die Bäumchen tat, so ließ er es doch geschehen, daß man sie fällte und daraus zwei Bretter für das königliche Ehebett machte. In der Nacht aber, als der König und die Königin zuerst darauf ruhten, fingen beide Bretter nur einmal an zu reden: „Brüderchen“, sprach das eine, „wie drückt es mich so schwer, auf mir liegt die böse Stiefmutter?“ – „Schwesterchen“, sagte das andere, „wie ist mir so leicht, auf mir liegt der gute Vater!“ Der König schlief fest und hörte nichts; die Königin jedoch hatte alles wohl vernommen und war voller Unruhe die ganze Nacht.

Als es Tag wurde und der König erwachte, sprach sie: „Ach lieber Mann, die Bretter taugen gar nichts, mein Übel ist nur ärger geworden, laß uns sie verbrennen!“ Der König widerredete nicht, denn er wünschte ja, sein Weib solle gesund werden. Als bald wurde der Ofen geheizt, und als die Glut groß genug war, ließ die Königin die zwei Bretter hineinwerfen, und sie sah zu, wie sie verbrannten. Zwei kleine Funken aber waren herausgesprungen und in die Gerste gefallen, das hatte die Königin nicht bemerkt. Bald darauf trug die Magd die Gerste den Schafen, und ein Mutterschaf aß die beiden Funken mit und nach einiger Zeit brachte es zwei Lämmlein mit goldner Wolle zur Welt. Der König hatte große Freude darüber, aber die Königin stach der erste Anblick derselben so ins Herz, daß sie gleich krank wurde. Man verordnete ihr allerlei, allein sie konnte nicht gesund werden; da sagte sie endlich, wenn sie die Herzen der beiden Lämmlein aße, müßte ihr das wohl helfen. Was sollte der König tun; er mußte zulassen, daß sie geschlachtet wurden. Die Herzen briet man und brachte sie der Königin; die Gedärme aber wurden in den Fluß geworfen; zwei Stücke nun wurden weithin vom Wasser fortgeführt und endlich ans Ufer ausgeworfen.

În curând, regina o rugă pe prietena ei să-i arate copiii. Atunci, aceasta începu să plângă și să se jeluiască:

— O, Doamne, nu-ți dori așa ceva! S-a întâmplat o mare nenorocire!

Zicând acestea, se ridică, alergă plângând afară și le povesti curtenilor nenorocirea, iar aceștia răspândiră zvonul până ce acesta ajunse la urechile regelui. Când auzi că soția sa dăduse naștere unui câine și unei pisici, regele fu pe dată orbit de mânie și porunci ca animalele să fie înecate, iar regina să fie îngropată de vie. Nu mult după aceea, o luă de nevastă pe bucătăreasă.

Însă din pământul în care fuseseră îngropați cei doi copii crescură doi brăduți de aur, așa de frumoși, de-ți era mai mare dragul să-i privești. Regele se bucură nespus la vederea lor. Reginei îi bătea inima cu putere de fiecare dată când îi zărea, până ce, într-o bună zi, nu mai îndură să-i vadă. Se prefăcu bolnavă și îi spuse regelui că nu se va însănătoși până ce nu se va odihni pe scândurile făcute din lemnul celor doi brazi. Oricât de rău îi păru regelui, dădu poruncă să fie tăiați și să se facă din ei un pat pentru el și regină. În timpul nopții, pe când regele și regina se odihneau pentru prima oară în noul pat, cele două scânduri prinseră deodată glas:

— Frățioare, vorbi una dintre ele, ce mă apasă așa de greu? Oare pe mine stă mama cea vitregă?

— Surioară, spuse cealaltă scândură, ce ușor îmi este! Deasupra mea se odihnește bunul nostru tată!

Dormind adânc, regele nu auzi nimic, însă regina băgă de seamă ce se întâmplă și se perpeli întreaga noapte. Când se crăpă de ziuă și regele se trezi, regina îi spuse:

— Dragul meu soț, scândurile astea nu sunt bune de nimic! Mă simt mai rău decât înainte! Mai bine să le punem pe foc!

Regele nu se împotrivi, mai ales că-și dorea ca soția lui să se facă bine. De îndată ce cuptorul se încălzi și văpaia fu destul de puternică, regina porunci ca scândurile să fie aruncate în flăcări și le privi arzând, însă nu văzu cum două scântei micuțe săriră în orz. Curând după aceea, o servitoare duse de mâncare oilor, iar o oaie înghiți odată cu orzul și cele două scântei, după care aduse pe lume doi miei cu lâna de aur. Regele se bucură la vederea lor, însă regina, de cum îi privi, simți în inimă un pumnal rece și se îmbolnăvi de îndată. I se dădură tot felul de leacuri, însă nimic nu o însănătoși. În cele din urmă, spuse că se va simți mai bine dacă va mânca inimile celor doi miei cu lâna de aur. Ce putea să facă regele? Porunci de îndată ca mieii să fie tăiați, iar inimile lor să fie prăjite și aduse reginei. Însă măruntaiele fură aruncate în râu, duse de apă și depuse pe un mal.

Hier wurden daraus wieder die zwei Kinder mit den goldnen Haaren und waren gleich so groß, als wären sie seit ihrer Geburt immer gewachsen; nur blieben sie nackt, denn noch keine Mutter hatte ihnen ja ein Hemdchen angelegt. Sie waren aber so lieblich und schön, daß die Sonne auf ihrem Tagesgange stehen blieb, sich nicht satt sehen konnte und sieben Tage lang nicht unterging.

Da es nun so lange nicht Nacht werden wollte, so wunderte sich des unser Herrgott und dachte; „Das hast du doch nicht also geordnet!“ Er kam daher zur Sonne und fragte sie, warum sie so lange am Himmel verweile und nicht untergehe. Da zeigte sie ihm unten auf der Erde die beiden schönen Kinder, wie sie an dem Flusse spielten. Unser Herrgott war entzückt und gerührt bei dem Anblick der Kleinen, welche so mutterseelenallein und nackt waren, und sprach: „Ich will mich ihrer annehmen.“ Da stieg er auf die Erde als ein alter guter Mann, und die Kinder liefen, sobald sie ihn sahen, gleich zu ihm und waren froh. Da gab er jedem ein Hemdchen und ein goldnes Hämmerchen und sprach: „Gehet nur immer auf der Straße fort, da werdet ihr in die große Stadt kommen; klopft an die Türen an, und wo man euch aufmacht, da tretet ein. Wenn nun ein freundlicher Mann euch fragt, wer ihr seid, so erzählt ihm dieses Märchen.“ Nun erzählte ihnen unser Herrgott ihre ganze Lebensgeschichte, entfernte sich dann und stieg wieder in seinen Himmel hinauf. Die Kleinen aber wandelten fort und kamen endlich in die große Stadt; sie klopften an viele Türen, aber keine wurden ihnen aufgetan; zuletzt kamen sie auch an den Palast des Königs. Sowie sie hier anklopften, öffneten sich gleich von selbst die großen Flügeltüren. Sie traten ein, und es saß der König gerade in tiefem Nachdenken und härmte sich, daß er keine Kinder hatte; indem fiel sein Blick auf die kleinen himmlisch-schönen Kinder mit den goldnen Haaren. „Kommt her“, rief er, „was für ein Engel hat euch zu mir gesendet? Erzählet mir’s!“ Die Kleinen gingen hin, setzten sich ihm vertraulich auf die beiden Knie und liebkosten ihn; der Knabe fing darauf an zu erzählen, wie ihn unser Herrgott gelehrt hatte, und wenn er etwas ausließ oder nicht gut erzählte, verbesserte ihn sein Schwesterchen.

„Gott, o Gott!“ seufzte der König, als die Erzählung zu Ende war, und in dem Augenblicke trat auch die Königin ein. Als sie die Kinder erblickte, erfaßte sie ein grausiges Entsetzen; sie kehrte um, schlug die Türe hinter sich zu und lief wie wahnsinnig fort. Die Kinder aber saßen dem König auf dem Schoße ruhig und voller Unschuld und wußten nicht, warum er so schwer geseufzt und die Frau so entsetzlich sie angesehen hatte.

Din acestea se nascură din nou cei doi copii cu părul de aur. Erau acum mari, însă nu aveau haine pe ei, căci mama lor nu apucase să le pună la naștere nici măcar cămășuțele. Erau atât de gingași și de frumoși, încât soarele de pe cer se opri din mersul lui, căci nu se mai sătura privindu-i, și nu apuse șapte zile la rând. Pentru că nu se mai înnopta de atâta vreme, Tatăl Ceresc se miră și gândi: „Nu așa am rânduit eu lucrurile!” Merse la soare și îl întrebă de ce zăbovește pe cer și nu mai apune de atâta vreme. Acesta arătă spre pământ și spre cei doi copii care se jucau la râu. Dumnezeu îi privi cu încântare, mișcat de vederea celor doi frați singuri-singurei, fără hăinuțe pe ei, și spuse:

— Mă voi îngriji Eu de soarta lor!

Coborî pe pământ sub înfățișarea unui bătrân, iar copiii, de cum Îl văzură, alergară bucuroși spre El. Bătrânul le dădu câte o cămășuță și câte un ciocănel de aur și le spuse:

— Mergeți tot înainte pe poteca asta până veți ajunge într-un oraș mare. Bateți la toate ușile și intrați acolo unde vi se va deschide, iar dacă vreo gazdă prietenoasă vă va întreba cine sunteți, povestiți-i basmul acesta!

Și bătrânul le spuse toată povestea vieții lor, iar apoi se depărtă și urcă din nou în ceruri. Micuții porniră și merseară, merseară până ajunseră în orașul cel mare, unde bătură la o sumedenie de uși, însă niciuna nu se deschise. În cele din urmă, ajunseră la palatul regelui. De cum bătură, cele două porți mari se deschiseră ca prin farmec și copiii intrară. Regele stătea adâncit în gânduri, trist și înnegurat că nu avea copii. Privirea i se opri pe dată asupra celor doi copilași cu plete de aur, care erau de o frumusețe îngerească.

— Apropiati-vă! spuse el. Ce înger v-a trimis la mine? Povestiți-mi!

Micuții se apropiară, i se așezară cu încredere pe genunchi și îl mângâiară. Băiatul începu să spună ce îl învățase Dumnezeu, iar când uita câte ceva sau se încurca, surioara lui îl ajuta.

— O, Doamne! O, Doamne! oftă regele când povestea se sfârși, iar în acel moment intră și regina.

Văzându-i pe cei doi copii, o cuprinse o frică grozavă. Se întoarse, trânti ușa după ea și fugi de parcă și-ar fi pierdut mințile. Însă copiii stăteau în continuare în poala regelui, nevinovați, fără să știe de ce ofta el așa din greu și de ce îi privise femeia aceea cum îi privise.

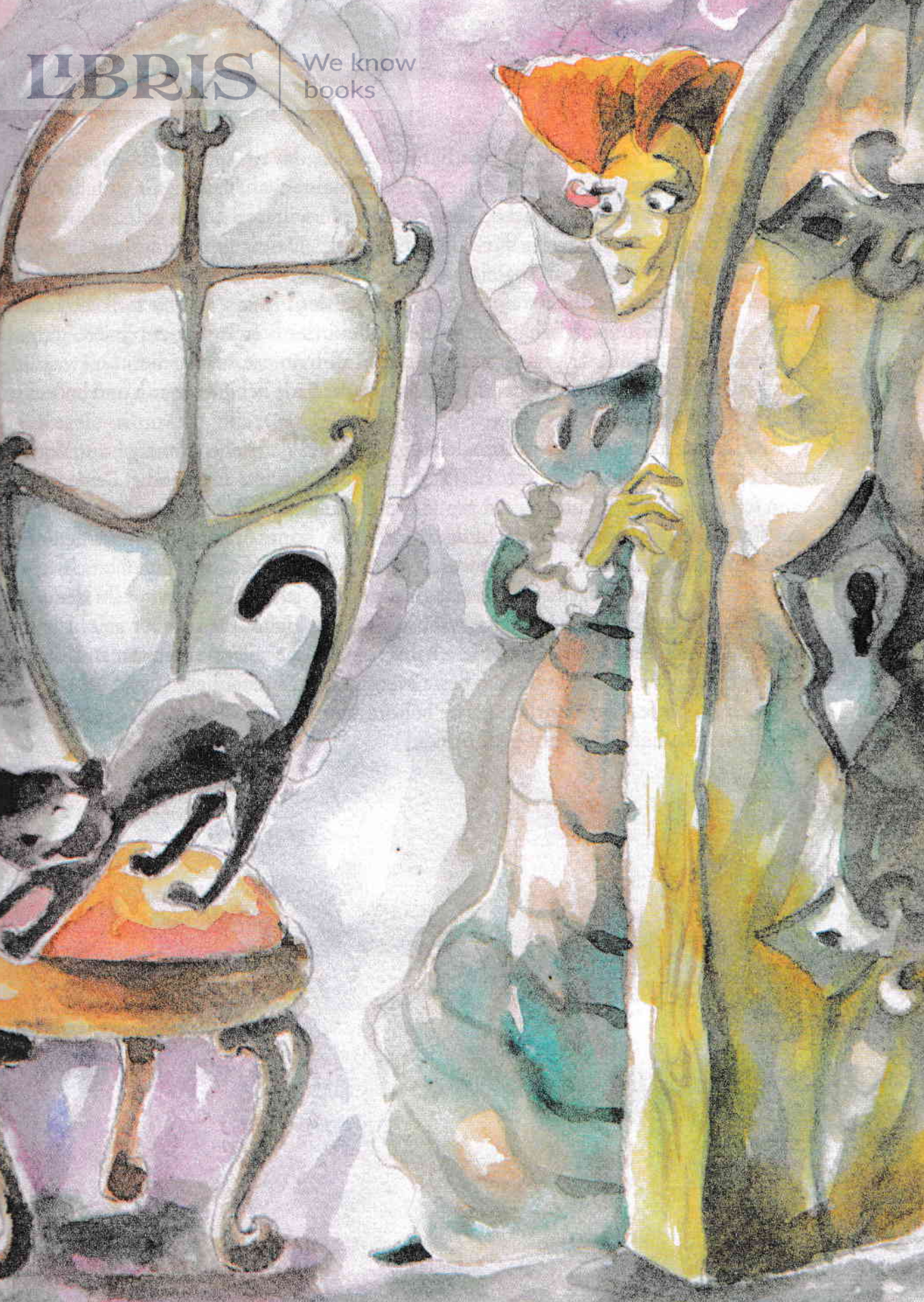
LIBRIS

We know
books

LBRIS

We know
books

Endlich sagte er: „Oh ihr meine lieben Kinder, das ist kein Märchen, das euch der alte Mann erzählt hat, sondern euere und meine wahrhaftige Geschichte. Der alte gute Mann aber ist der liebe Gott, der alles so wunderbarlich geleitet und nun offenbart hat. „Wehe, wehe der bösen Königin!“ Damit ging er hinaus und gab Befehl, daß man sein Weib sogleich lebendig begraben solle. Aber man konnte sie lange nicht finden; endlich traf man sie am Ufer des Flusses, wie sie sich die Haare zerraupte. Sie hatte sich erhängen wollen, allein der Strick war zerrissen, darauf hatte sie sich ins Wasser gestürzt, allein der Fluß hatte sie wieder herausgeworfen; nun wurde sie ergriffen und lebendig verscharrt; die Erde behielt sie nun und bedeckte ihre große Sünde mit.

Der König aber schickte nun sogleich in das Land der sieben Zwerge um Wasser des Lebens, ließ seine echte Gemahlin ausgraben und machte sie lebendig. Beide lebten nun froh und vergnügt und hatten große Freude an ihren Kindern. Der Knabe wurde ein stattlicher Jüngling und Nachfolger im Reiche seines Vaters, das Mädchen eine wunderschöne Prinzessin. Ach, die war so schön, so schön, daß es nicht zu beschreiben ist; ich will nur dieses sagen: wenn sie ausging, neigten sich alle Blumen vor ihr demütig, und alle jungen Kaiser und Könige warben um ihre Hand. Da sie aber gelobt hatte, nur den zu heiraten, der das beste Herz habe, so nahm sie zuletzt einen armen Kohlenbrenner, denn damals hatte der das beste Herz in der Christenheit.

Auch du hättest sie wahrlich gerne bekommen;
Allein dich hätte sie nicht genommen!

În cele din urmă, regele zise:

— O, dragii mei copilași, ce v-a spus bătrânul nu este o născocire, ci povestea adevărată a vieții voastre și a vieții mele. Bătrânul era bunul Dumnezeu, care le-a rânduit pe toate așa de minunat și le-a adus la lumină. Vai, vai de regina cea rea!

Spunând acestea, se ridică și porunci ca soția lui să fie îngropată de vie. Multă vreme nici nu putu fi găsită. În cele din urmă, oamenii o văzură pe malul unui râu, smulgându-și părul din cap. Încercase să se spânzure, dar lațul se rupsesese, iar ea căzuse în apă, însă râul o aruncase pe mal. Așa o prinseră slugile regelui și o îngropară de vie. Pământul o primi la el și acoperi marele ei păcat.

Regele trimise de îndată să-i fie adusă apa vieții din țara celor șapte pitici, o dezgropă pe adevărata lui soție și o aduse la viață. Amândoi trăiră fericiți și mulțumiți și se bucurară de copiii lor. Băiatul deveni un tânăr voinic și moșteni tronul tatălui său, iar fata ajunse o prințesă minunată. Ah, era frumoasă, atât de frumoasă, că nu se poate spune în cuvinte. Vreau să zic numai atât: când ieșea din palat, toate florile se plecau cu sfială în fața ei și toți tinerii împărați și regi o cereau de soție. Însă ea jurase să se căsătorească numai cu acela care va avea cea mai bună inimă și în cele din urmă luă de soț un cărbunar, căci el era pe atunci creștinul cu inima cea mai bună.

De soție ai fi vrut-o și tu,

Dar pe tine chiar nu te-ar fi luat, nu!